

Секція Освіта/Педагогіка	
УДК 378.147.046.2	
Дата першого надходження статті до видання	2026-01-15
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-02-28
Дата публікації/оприлюднення	2026-02-28

Організація самостійної освітньої діяльності студентів гуманітарного профілю на засадах активізації навчально-пізнавальної діяльності

Пшенична Ірина Сергіївна

кандидат педагогічних наук, доцент,

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна

e-mail: pshenichna.is@knutd.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-0602-2994>

Анотація. У статті здійснено ґрунтовне теоретико-методологічне узагальнення дидактичного потенціалу активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів гуманітарного профілю як стратегічної основи організації їхньої самостійної освітньої діяльності. Досліджено, що в умовах стрімкої цифровізації освітнього простору та високої варіативності гуманітарного знання, традиційні підходи до самостійної роботи потребують трансформації.

Авторами розкрито взаємозв'язок між мотиваційними, орієнтаційними та змістово-операційними компонентами навчання, які в комплексі визначають здатність студента до суб'єктної саморегуляції. Обґрунтовано, що активізація навчально-пізнавальної діяльності не обмежується стимулюванням інтересу, а передбачає цілісну дидактичну й психологічну організацію навчання, яка враховує вікові та когнітивні особливості молоді віком 17-23 роки. Встановлено, що перехід викладача від директивного управління до фасилітативної ролі в умовах змішаного навчання забезпечує ефективну реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій.

У роботі доведено, що впровадження психолого-дидактичних алгоритмів опрацювання інформації, інтеграція проблемно-орієнтованих завдань та стимулювання рефлексивного самоконтролю є визначальними умовами підвищення якості професійної підготовки. Дослідження підтверджує, що системна активізація навчально-пізнавальної діяльності сприяє формуванню критичного мислення, когнітивної гнучкості та навичок аналітичної роботи, що є ключовими компетентностями для майбутніх фахівців гуманітарної сфери. Запропоновані стратегії організації самостійної діяльності створюють дієве підґрунтя для неперервного професійного розвитку, підвищення мотивації до навчання та формування здатності до самоосвіти в умовах сучасного інформаційного середовища. Стаття містить практичні рекомендації щодо вдосконалення навчальних програм та освітніх стратегій у вищій школі.

Ключові слова: самостійна освітня діяльність, навчально-пізнавальна діяльність, індивідуалізація навчання, вища освіта, пізнавальна самостійність, змішане навчання, пізнавальна діяльність, самостійна робота, дидактичні умови, професійна компетентність.

Organizing independent educational activity of humanities students based on the activation of cognitive-educational activity**Iryna Pshenychna**Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, Ukrainee-mail: pshenichna.is@knutd.edu.ua<https://orcid.org/0000-0002-0602-2994>

Abstract. The article provides a comprehensive theoretical and methodological generalization of the didactic potential of activating the cognitive-educational activity of humanities students as a strategic basis for organizing their independent educational work. It is explored that in the context of rapid digitalization of the educational space and the high variability of humanitarian knowledge, traditional approaches to independent study require fundamental transformation.

The authors reveal the interconnection between motivational, orientational, and content-operational components of learning, which collectively determine a student's capacity for subjective self-regulation. It is substantiated that the activation of cognitive-educational activity is not limited to stimulating interest but involves a holistic didactic and psychological organization of the learning process that takes into account the age-related and cognitive peculiarities of youth aged 17-23. It is established that the shift of the lecturer's role from directive management to facilitation within blended learning environments ensures the effective realization of individual educational trajectories.

The paper proves that the implementation of psycho-didactic algorithms for information processing, the integration of problem-oriented tasks, and the stimulation of reflective self-control are determining conditions for enhancing the quality of professional training. The study confirms that systematic activation of cognitive-educational activity facilitates the development of critical thinking, cognitive flexibility, and analytical skills, which are key competencies for future specialists in the humanities. The proposed strategies for organizing independent work create an effective foundation for continuous professional development, increased motivation to learn, and the formation of self-education skills in the modern information environment. The article provides practical recommendations for improving curricula and educational strategies in higher education.

Keywords: independent educational activity, cognitive-educational activity, individualization of learning, higher education, cognitive autonomy, blended learning, cognitive activity, independent work, didactic conditions, professional competence.

Вступ

Актуальність проблеми. Інформатизація сучасного освітнього простору та стрімка цифровізація суспільних відносин створюють об'єктивну потребу у радикальному оновленні стратегій професійної підготовки майбутніх фахівців. Сучасний етап розвитку вищої школи характеризується переходом від традиційних репродуктивних моделей навчання до конструктивістських, де студент виступає активним суб'єктом пізнання. Особливої ваги це набуває у підготовці студентів гуманітарного профілю, де процес засвоєння знань відрізняється високою інтегративністю, варіативністю інтерпретацій та потенційною необмеженістю змісту [4].

В умовах сучасного університету вища школа виконує роль не лише інформаційного центру, а й стратегічного координатора освітнього середовища. Впровадження змішаних форм навчання, що базуються на синергії аудиторних занять

та цифрових ресурсів, вимагає від викладача нових підходів до організації самостійної роботи [3; 7]. Для випускника гуманітарного фаху недостатньо володіти лише сумою фактів чи механічно відтворювати інформацію: професійна компетентність вимагає сформованості глибоких аналітичних навичок, критичного мислення та здатності до самоорганізації [9]. Відтак, організація самостійної освітньої діяльності студентів гуманітарного профілю на засадах активізації навчально-пізнавальної діяльності перетворюється на ключовий механізм, що забезпечує перехід від "навчання як отримання знань" до "навчання як творення смислів" [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні засади дидактики вищої школи та організації освітнього процесу ґрунтовно опрацьовані у науковій спадщині В. І. Бондара [1], який обґрунтував необхідність системного підходу до навчання. Автор акцентує увагу на тому, що педагогічний вплив має бути спрямований не лише на трансляцію знань, а на розвиток особистісних якостей, що є критичним для майбутніх гуманітаріїв [1].

Теоретико-методологічний фундамент самостійної пізнавальної діяльності як самостійного педагогічного феномену детально розглянуто у працях М. М. Солдатенка [8]. Автор розкриває сутність пізнавальної самостійності не як пасивного виконання завдань, а як свідомої діяльності, спрямованої на інтелектуальний саморозвиток. Питання взаємозв'язку пізнавальної самостійності та активності студентів як психолого-педагогічних категорій стали предметом аналізу О. В. Малихіна [6]. Вчений зазначає, що ці два поняття мають різну генезу, проте в контексті самостійної роботи вони складають єдиний цілісний механізм [6].

Сучасні виклики, пов'язані із впровадженням інноваційних технологій (зокрема, змішаного навчання), досліджуються в працях О. В. Малихіна та О. М. Демчук [3; 7; 9]. Науковці доводять, що алгоритмізація навчальних дій в умовах змішаного середовища не обмежує творчість студента, а навпаки – структурує його роботу, забезпечуючи індивідуалізацію навчання [7]. Крім того, дистанційні технології стають інструментом розвитку когнітивної гнучкості, що дозволяє студентам гуманітарних спеціальностей ефективніше оперувати великими масивами соціально-гуманітарної інформації [10].

Виділення невирішеної частини проблеми. Попри значний доробок у педагогічній теорії, залишається потреба в цілісному науковому узагальненні дидактичного потенціалу активізації навчально-пізнавальної діяльності саме для гуманітарного сегменту вищої освіти. Специфіка гуманітарного знання, де відсутні «єдино правильні» відповіді, а важливим є процес інтерпретації, вимагає пошуку нових шляхів інтеграції мотиваційних, орієнтаційних та операційних компонентів у систему самостійної освітньої діяльності. Механізми переходу від зовнішнього стимулювання до внутрішньої пізнавальної потреби в умовах самостійної роботи студентів гуманітарного профілю потребують додаткового теоретичного та методичного обґрунтування.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичній розробці стратегій активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів гуманітарних спеціальностей як визначального чинника підвищення ефективності їхньої самостійної освітньої роботи. Для досягнення мети вирішено завдання щодо систематизації дидактичних умов навчання, аналізу психологічних особливостей студентства (17-23 роки) та розробки методичного алгоритму, що інтегрує традиційні й інноваційні форми роботи.

Наукова новизна. Наукова новизна проведеного дослідження полягає у комплексному аналізі взаємозалежності мотиваційних, орієнтаційних та змістово-операційних компонентів навчально-пізнавальної діяльності у контексті гуманітарної підготовки. Вперше систематизовано дидактичний потенціал інтеграції діяльнісного підходу з урахуванням індивідуальних психологічних характеристик студентів, що дозволяє вперше узагальнити механізми переходу від зовнішнього педагогічного

контролю до внутрішньої саморегуляції навчального процесу. Дослідження доповнює існуючі наукові підходи до розуміння пізнавальної самостійності, обґрунтовуючи її як систему, що розвивається під впливом цілеспрямованої фасилітації викладача.

Практичне значення. Практичне значення дослідження визначається можливістю впровадження розроблених стратегій у навчальний процес закладів вищої освіти. Результати роботи можуть бути використані для оптимізації робочих програм, розробки методичних рекомендацій щодо організації змішаного навчання та створення індивідуальних освітніх траєкторій для студентів гуманітарного профілю. Запропоновані практичні підходи забезпечують формування ключових компетентностей, зокрема здатності до критичного аналізу інформації, планування власного розвитку та професійної рефлексії, що є критично необхідним для успішної практичної діяльності в сучасній гуманітарній сфері.

Таким чином, комплексний підхід до активізації навчально-пізнавальної діяльності дозволяє створити дієву дидактичну основу, що сприяє гармонійному розвитку професійних та особистісних якостей майбутніх фахівців, готуючи їх до викликів динамічного ринку праці.

Методологія

Методи дослідження. У межах наукового пошуку застосовувався комплексний методологічний інструментарій, що дозволив забезпечити багатоаспектний аналіз проблеми організації самостійної освітньої діяльності студентів гуманітарного профілю. Методологічна база дослідження ґрунтується на системному, діяльнісному та компетентнісному підходах [4; 9].

Для реалізації мети статті було використано таку групу методів:

- Теоретичні методи: системний аналіз та синтез науково-методичної літератури, що дозволило розкрити дидактичну сутність навчально-пізнавальної діяльності як основи професійного становлення [1; 8]. Також застосовано метод систематизації та узагальнення наявних теоретичних моделей активізації пізнавальної діяльності, що дало змогу виокремити ключові компоненти (мотиваційний, операційний, оцінний), необхідні для самостійної роботи [2; 6].

- Емпіричні методи: порівняльний аналіз педагогічних практик в умовах змішаного навчання [7], включене спостереження за навчальним процесом у закладах вищої освіти, а також проведення структурованих інтерв'ю та анкетування студентів гуманітарного профілю. Ці методи спрямовані на оцінку рівня пізнавальної активності та виявлення бар'єрів, що перешкоджають ефективній організації самостійної освітньої роботи.

Джерела даних. Інформаційну базу дослідження сформовано на основі широкого кола джерел. До них належать нормативні документи вищої освіти, робочі навчальні програми гуманітарних дисциплін та результати моніторингу якості навчальних досягнень студентів. Особлива увага приділялася аналізу наукового доробку вітчизняних та зарубіжних дослідників. Зокрема, праці В. І. Бондара [1] використано як теоретичний фундамент для розуміння дидактичних умов навчання, а монографічні дослідження М. М. Солдатенка [8] слугували основою для розробки критеріїв самостійної пізнавальної діяльності. Окрім того, враховано сучасні розробки О. В. Малихіна та О. М. Демчук щодо індивідуалізації навчання в умовах змішаного середовища [3; 7], що дозволило інтерпретувати самостійну освітню діяльність як гнучкий, адаптивний процес [10].

Інструменти аналізу. Обробка отриманих даних здійснювалася за допомогою методів якісного та кількісного аналізу. Ключовим інструментом став контент-аналіз програмних документів та наукових текстів, що дозволив виявити домінуючі тенденції в організації самостійної роботи студентів [9]. Синтез педагогічної інформації

забезпечив можливість побудови психолого-дидактичного алгоритму, який адаптує навчальні завдання до потреб студентів гуманітарного профілю [7]. Кількісна обробка результатів анкетування проводилася за методами математичної статистики, що забезпечило об'єктивність висновків щодо динаміки мотиваційних компонентів навчально-пізнавальної діяльності у процесі професійної підготовки.

Обмеження дослідження. Визначена нами методологія має певні межі застосування. По-перше, специфіка гуманітарного профілю, яка полягає у домінуванні абстрактно-логічних та інтерпретаційних знань, обмежує пряму екстраполяцію результатів на технічні або природничі спеціальності [4]. По-друге, значна частка емпіричних даних базується на методах самозвіту (анкетування, інтерв'ю), що може зумовлювати певний суб'єктивізм у трактуванні власної пізнавальної активності респондентами [6]. По-третє, дослідження охоплює вибірку студентів віком 17-23 роки, що робить висновки репрезентативними переважно для періоду раннього професійного становлення в умовах університетського середовища [8]. Зазначені обмеження є векторами для подальшого розширення дослідницького поля.

Результати

У результаті проведеного комплексного дослідження було встановлено, що активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів гуманітарного профілю є визначальним чинником ефективності їхньої самостійної освітньої діяльності. Як зазначає В. І. Бондар [1], дидактична система вищої школи має спрямовуватися на розвиток особистісного потенціалу, що безпосередньо корелює з якістю самостійної роботи. Наші спостереження засвідчили, що студенти, які демонструють високу пізнавальну активність, не лише ефективніше засвоюють теоретичний матеріал, а й володіють вищим рівнем когнітивної гнучкості, що дозволяє їм адаптуватися до нестандартних навчальних ситуацій та оперувати складними гуманітарними концептами [10].

Під час аналізу було виділено та обґрунтовано три ключові компоненти, що детермінують активність студентів:

1. Мотиваційно-ціннісний компонент. Це «фундамент» активності, який охоплює професійні інтереси, прагнення до самоактуалізації та усвідомлення особистісної значущості знань. Дослідження підтверджує, що формування внутрішньої мотивації є необхідною передумовою для переходу від репродуктивного до продуктивного рівня самостійної роботи, адже саме ціннісне ставлення до навчання забезпечує стійкість пізнавального інтересу в умовах дистанційної взаємодії [8].

2. Орієнтаційно-планувальний компонент. Він включає вміння студента цілепокладати, прогнозувати результати власної діяльності та здійснювати самоконтроль. Згідно з працями О. В. Малихіна [6], саме здатність до саморегуляції, яка включає аналіз власних можливостей та обмежень, відрізняє суб'єкта навчальної діяльності від виконавця завдань. Це особливо актуально в гуманітарній сфері, де студент має самостійно структурувати великі обсяги текстової інформації [4].

3. Змістово-операційний компонент. Передбачає оволодіння конкретними методами пошуку, аналізу та синтезу інформації. Ми довели, що застосування алгоритмізованих підходів в умовах змішаного навчання [7; 9] дозволяє студентам структурувати процес роботи з першоджерелами, що запобігає фрагментарності знань та сприяє системності професійної підготовки.

Важливим результатом дослідження стало підтвердження тези про те, що ефективна організація самостійної роботи вимагає синергії традиційних та інноваційних методів навчання [3]. Наші дані свідчать, що студенти гуманітарного профілю віком 17-23 роки характеризуються високим рівнем пізнавальної

допитливості. Однак, без належної педагогічної фасилітації ця енергія часто залишається неструктурованою. Інтеграція діяльнісного підходу [2] в освітній процес дозволяє трансформувати цю допитливість у системні професійні навички. Ми зафіксували, що студенти, які отримують своєчасну консультативну підтримку, краще ідентифікують власні прогалини у знаннях та швидше опановують нові інструменти аналітичної роботи [9].

Виявлено також пряму залежність: чим вищий рівень сформованості пізнавальної самостійності, тим меншою є частка директивного педагогічного контролю, який заміщується самоконтролем студента. Самостійна освітня діяльність, побудована на засадах активізації навчально-пізнавальної діяльності, стає простором для розвитку критичного мислення, що є критично важливим для фахівця гуманітарного профілю [4]. У процесі дослідження ми переконалися, що створення «ситуацій успіху» під час самостійної роботи сприяє накопиченню досвіду подолання складних інтелектуальних завдань [5].

Отже, результати підтверджують, що активізація навчально-пізнавальної діяльності не є одноразовим актом, а складним, неперервним процесом, який потребує від викладача створення відповідних дидактичних умов: забезпечення доступу до різноманітних інформаційних ресурсів, впровадження проблемних методів навчання, стимулювання рефлексивної діяльності та підтримки індивідуальних траєкторій навчання [1; 3; 8]. Така організація самостійної освітньої роботи забезпечує не лише якісне засвоєння знань, а й динамічне професійне становлення майбутнього фахівця гуманітарної сфери, здатного до неперервної самоосвіти [5; 10].

Обговорення

Інтерпретація результатів. Результати нашого дослідження, що демонструють домінуючу роль активізації навчально-пізнавальної діяльності у підвищенні якості самостійної освітньої роботи студентів гуманітарного профілю, узгоджуються з сучасними дидактичними підходами. Як зазначає В. І. Бондар [1], професійне становлення фахівця у вищій школі не може бути обмежене лише накопиченням знань; воно вимагає формування цілісного суб'єктного досвіду, що найповніше реалізується саме в умовах самостійної роботи, де викладач виступає модератором освітнього процесу.

Аналіз отриманих даних дозволяє стверджувати, що взаємозалежність мотиваційних, орієнтаційних та змістово-операційних компонентів навчально-пізнавальної діяльності є тією «дидактичною віссю», навколо якої формується професійна компетентність [2; 5]. У гуманітарній сфері, де обсяг знань має тенденцію до постійного розширення, здатність студента до самостійного опрацювання інформації стає професійною необхідністю [4].

Особливого значення набуває діяльнісний підхід. Результати підтверджують висновки М. М. Солдатенка [8] щодо того, що пізнавальна самостійність виникає лише тоді, коли викладач переходить від авторитарного стилю керівництва до фасилітативного. Це підтверджується і сучасними дослідженнями змішаного навчання: алгоритмізація навчальних дій [7] не звужує поле діяльності студента, а створює надійний «каркас», у межах якого розвивається його критичне мислення [9]. Коли студент перетворюється з пасивного реципієнта на активного суб'єкта, він свідомо здійснює операції аналізу та синтезу [6].

Отримані дані дозволяють зробити висновок, що активізація навчально-пізнавальної діяльності безпосередньо впливає на когнітивну гнучкість фахівців [10]. Ми виявили, що підвищення рівня внутрішньої мотивації та опанування методів

самостійного здобуття знань сприяють формуванню системного мислення, що є критично важливим для гуманітарного профілю [8; 9].

Результати демонструють, що інтеграція діяльнісного підходу дозволяє студентам активніше структурувати власний освітній процес. Виявлено, що системне використання методів навчання – від аналізу теоретичних текстів до створення інтерактивних проєктів – забезпечує більш глибоке засвоєння матеріалу [3; 7]. Особливо важливо, що ефективність цього процесу залежить від психологічної готовності студентів 17-23 років до самостійності [6]. Цей період характеризується прагненням до творчої самореалізації, що вимагає від викладача координаційної ролі, спрямованої на психологічний супровід та консультативну підтримку, а не на прямий контроль [5; 10].

Порівняння з іншими дослідженнями. Отримані нами результати узгоджуються з фундаментальними положеннями вітчизняної дидактики щодо ролі активної позиції студента у навчанні. Зокрема, ідеї В. І. Бондара про необхідність переходу до діяльнісної моделі, яка передбачає розвиток самостійності та критичного мислення, отримали додаткове підтвердження у нашому дослідженні [1].

Використання алгоритмізованих підходів в умовах змішаного навчання, розроблених О. В. Малихіним та О. М. Демчук [3; 7; 9], також виявилися ефективним інструментом активізації пізнавальної діяльності. Ми встановили взаємозалежність між мотиваційними, орієнтаційними та операційними компонентами, що розширює розуміння самостійної діяльності як системоутворювального компонента вищої освіти [5; 8]. Водночас наше дослідження конкретизує ці підходи стосовно гуманітарного профілю, акцентуючи на необхідності врахування варіативності інтерпретацій та ролі критичного мислення в роботі з гуманітарним знанням [4; 10].

Наукова новизна. Наукова новизна проведеного дослідження полягає у комплексному теоретико-методологічному обґрунтуванні впливу активізації навчально-пізнавальної діяльності на ефективність самостійної освітньої діяльності студентів гуманітарного профілю, що дозволяє систематизувати дидактичний потенціал сучасної вищої школи.

Узагальнено психолого-дидактичний механізм інтеграції мотиваційних, орієнтаційних та змістово-операційних компонентів, що формує цілісну структуру професійного становлення майбутнього фахівця [1; 9]. Доведено, що активізація навчально-пізнавальної діяльності не є ізольованим методичним прийомом, а виступає інваріантною умовою трансформації пасивного засвоєння знань у продуктивну пізнавальну творчість [8].

Уточнено понятійно-категоріальний апарат у контексті взаємозв'язку «пізнавальна активність – пізнавальна самостійність». Обґрунтовано, що в умовах гуманітарної освіти цей взаємозв'язок забезпечується через розвиток когнітивної гнучкості та здатності до інтерпретаційного аналізу інформаційних масивів [6; 10].

Дістало подальшого розвитку положення про дидактичні умови організації самостійної роботи, де ключову роль відіграє перехід до фасилітативної моделі викладання. Виявлено, що алгоритмізація навчальних дій у змішаному середовищі є не засобом обмеження, а інструментом структурування суб'єктного досвіду студента [3; 7].

Систематизовано взаємозалежність між індивідуальними психологічними характеристиками студентів віком 17-23 роки та ефективністю їхньої самостійної діяльності. Доведено, що впровадження інноваційних технологій навчання створює середовище для розвитку критичного мислення та аналітичної культури, що є необхідною умовою підготовки висококваліфікованого гуманітарія [4; 5].

Практичне значення. Практичне значення роботи полягає у розробці цілісної стратегії активізації навчально-пізнавальної діяльності як інструменту підвищення результативності самостійної освітньої роботи.

Розроблено та впроваджено методичний алгоритм планування самостійної роботи студентів гуманітарного профілю, що ґрунтується на поєднанні традиційних аудиторних методів та сучасних інтерактивних цифрових інструментів [9]. Це дозволяє викладачам гнучко керувати мотивацією студентів, перетворюючи їх на активних суб'єктів навчання.

Сформовано рекомендації для викладачів вищої школи щодо використання психологічних принципів організації навчання, спрямованих на стимулювання творчої самореалізації. Використання запропонованих підходів допомагає вирішити проблему «інформаційного перевантаження» студентів, навчаючи їх методам вибіркового та критичного опрацювання наукових джерел [2; 10].

Обґрунтовано доцільність використання проблемно-орієнтованих завдань, що сприяють розвитку аналітичних та критичних компетенцій. Це дозволяє оптимізувати навчальні плани гуманітарних дисциплін шляхом інтеграції проектної діяльності, де самостійна робота студента є не формою звітності, а процесом професійного становлення [3; 5].

Результати дослідження можуть бути використані при розробці нових освітніх програм, навчально-методичних комплексів та систем внутрішнього моніторингу якості вищої освіти. Практичне впровадження цих стратегій забезпечує вищий рівень готовності випускників до професійної діяльності, формуючи в них здатність до безперервного професійного розвитку та самоосвіти [1; 8].

Висновки

Проведене дослідження дозволило комплексно розв'язати поставлене наукове завдання, довівши, що активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів гуманітарного профілю є системоутворювальним чинником підвищення ефективності їхньої самостійної освітньої діяльності. Узагальнення теоретичних засад та аналіз практичних результатів засвідчують, що активізація навчально-пізнавальної діяльності виступає не лише допоміжним інструментом, а фундаментальною умовою трансформації змісту навчання у професійний досвід [1; 8]. Встановлено, що формування мотиваційно-ціннісного, орієнтаційно-планувального та змістово-операційного компонентів є необхідним для переходу студента гуманітарного профілю на рівень суб'єктної саморегуляції, що дозволяє йому свідомо управляти власним інтелектуальним розвитком [6; 9].

Доведено, що синергія традиційних аудиторних методів та інноваційних технологій змішаного навчання створює оптимальні умови для розвитку критичного мислення [3; 7]. Такий підхід нівелює ризики фрагментарності знань, що є характерним для гуманітарної сфери, та забезпечує формування системного професійного бачення [4; 10]. Отримані результати підтверджують, що студентський вік є сензитивним періодом для розвитку професійної автономії. Високий рівень допитливості та прагнення до творчої самореалізації ефективно реалізуються лише за умови педагогічної фасилітації [5], коли викладач виступає не як джерело трансляції інформації, а як координатор індивідуальної освітньої траєкторії [7; 8].

Перспективи подальших наукових пошуків у цій галузі вбачаються у деталізації алгоритмів використання цифрових технологій для розвитку когнітивної гнучкості, дослідженні механізмів підвищення мотивації до самостійної пізнавальної діяльності, а також у розробці адаптивних систем оцінювання, що базуються на рефлексивних інструментах самоконтролю [6; 9; 10]. Запропонована дидактична система активізації навчально-пізнавальної діяльності створює надійне підґрунтя для підготовки висококваліфікованих фахівців гуманітарного профілю, здатних до продуктивної

самоосвіти та ефективної професійної діяльності в умовах сучасного інформаційного середовища [1; 2; 9].

Списки використаних джерел

1. Бондар В. І. Дидактика : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Либідь, 2005. 264 с.
2. Бондарєва Т. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів у системі ступеневої вищої освіти. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 1. С. 83–85.
3. Демчук О. Індивідуалізація навчально-пізнавальної діяльності студентів в умовах змішаного навчання: стратегізація компетентнісного підходу. *Український педагогічний журнал*. 2025. № 2. С. 135–142. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-2-135-142>
4. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
5. Кустовський С. М. Дидактичні умови організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх економістів у вищих навчальних закладах : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2005. 20 с.
6. Малихін О. Аспектний аналіз «пізнавальна самостійність» і «пізнавальна активність» у контексті організації самостійної навчальної діяльності студентів. *Рідна школа*. 2011. № 3. С. 25–29.
7. Малихін О., Демчук О. Психолого-дидактичний алгоритм індивідуалізації навчально-пізнавальної діяльності студентів в умовах змішаного навчання. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 1. С. 45–52. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-1-45-52>
8. Солдатенко М. М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності : монографія. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. 198 с.
9. Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти / авт. кол. : О. М. Топузов, О. В. Малихін, Н. О. Арістова та ін. ; за наук. ред. О. В. Малихіна. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 1099 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-485-0-2024-1099>
10. Nechitailo I. S., Dymar N. M., Biriukova M. V., Liashenko N. O., Zverko T. V. Distance educational technologies as a facilitator of students' cognitive flexibility: risks and prospects. *Laplace em Revista*. 2021. Vol. 7, № 3D. P. 396–402. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173D1731p.396-402>

References

1. Bondar, V. I. (2005). *Dydaktyka* [Didactics]. Lybid.
2. Bondaryeva, T. (2013). Aktyvizatsiya navchal'no-piznaval'noyi diyal'nosti studentiv u systemi stupenevoyi vyshchoyi osvity [Activation of educational and cognitive activity of students in the system of stepped higher education]. *Nova pedahohichna dumka*, (1), 83–85.
3. Demchuk, O. (2025). Indyvidualizatsiya navchal'no-piznaval'noyi diyal'nosti studentiv v umovakh zmishanoho navchannya: stratehizatsiya kompetentnisnoho pidkходу [Individualization of educational and cognitive activity of students in blended learning: strategization of the competence-based approach]. *Ukrayins'kyu Pedahohichnyy zhurnal*, (2), 135–142. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-2-135-142>
4. Kremen, V. H. (Ed.). (2021). *Entsyklopediya osvity* [Encyclopedia of education] (2nd ed.). Yurinkom Inter.
5. Kustovskiy, S. M. (2005). *Dydaktychni umovy orhanizatsiyi samostiynoyi navchal'no-piznaval'noyi diyal'nosti maybutnikh ekonomistiv u vyshchykh navchal'nykh zakladakh* [Didactic conditions for the organization of independent educational and cognitive activity of future

- economists in higher educational institutions] [Candidate dissertation, Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynsky].
6. Malykhin, O. (2011). Aspektnyy analiz "piznaval'na samostiynist" i "piznaval'na aktyvnist" u konteksti orhanizatsiyi samostiynoyi navchal'noyi diyal'nosti studentiv [Aspect analysis of "cognitive independence" and "cognitive activity" in the context of organizing students' independent learning activities]. *Ridna shkola*, (3), 25–29.
7. Malykhin, O., & Demchuk, O. (2024). Psykholoho-dydaktychnyy alhorytm indyvidualizatsiyi navchal'no-piznaval'noyi diyal'nosti studentiv v umovakh zmishanoho navchannya [Psychological and didactic algorithm for individualization of educational and cognitive activity of students in blended learning]. *Ukrayins'kyi Pedahohichnyy zhurnal*, (1), 45–52. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-1-45-52>
8. Nechitailo, I. S., Dymar, N. M., Biriukova, M. V., Liashenko, N. O., & Zverko, T. V. (2021). Distance educational technologies as a facilitator of students' cognitive flexibility: risks and prospects. *Laplace em Revista*, 7(3D), 396–402. <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173D1731p.396-402>
9. Soldatenko, M. M. (2006). *Teoriya i praktyka samostiynoyi piznaval'noyi diyal'nosti* [Theory and practice of independent cognitive activity]. NPU imeni M. P. Drahomanova.
10. Topuzov, O. M., Malykhin, O. V., Aristova, N. O., Alieksyeyeva, S. V., Popov, R. A., Baranovska, O. V., & Shelestova, L. V. (2024). *Teoriya i praktyka indyvidualizatsiyi navchannya v umovakh zmishanoyi formy orhanizatsiyi osvith'oho protsesu v zakladakh zahal'noyi seredn'oyi osvity* [Theory and practice of individualization of learning in conditions of blended organization of the educational process in general secondary education institutions]. *Osvita*. <https://doi.org/10.32405/978-966-983-485-0-2024-1099>